

زنجیره بدون حامی

عوارض تعدد سیاست‌گذاران با اهداف ناهمسو در صنعت پتروشیمی چیست؟

برای بازگرداندن اعتماد و جلوگیری از مهاجرت سرمایه‌ها، ضروری است دولت با شفافیت کامل و ثبات قانونی، سیاست‌های حمایتی مناطق ویژه اقتصادی را احیا کند و برنامه‌های بلندمدت برای سرمایه‌گذاران ارائه دهد

بر اساس آمارهای منتشرشده، هم‌اکنون تعدادی از واحدهای متانول کشور پایین‌تر از ظرفیت اسمی خود در حال فعالیت هستند که دلیل اصلی آن چالش تأمین خوراک پایدار و قیمت غیررقابتی خوراک گازی است. این در حالی است که کشورهای رقیب مانند عربستان سعودی و قطر، خوراک پتروشیمی‌ها را با قیمت‌های بسیار پایین‌تر و با ثبات بیشتری در اختیار آنها قرار می‌دهند.

◀ **نظام مالیاتی ناسازگار:** از تهاتر تا مسدودسازی حساب‌ها
اشاره مستقیم سرپرست معاونت نظارت بر تولید و زنجیره تأمین و سرآمدی عملیات گروه صنایع پتروشیمی خلیج فارس به مشکل «تهاتر مالیاتی»، تنها نوک کوه یخ چالش‌های مالیاتی این صنعت است. بر اساس قانون مالیات بر ارزش افزوده، تهاتر طلب و بدهی مالیاتی مؤدیان در صورت احراز شرایط، یک حق قانونی است. با این حال، رویه عملی سازمان امور مالیاتی، بویژه در مورد شرکت‌های بزرگ، اغلب به گونه‌ای است که آنها را مجبور به پرداخت نقدی بدهی می‌کند، در حالی که وصول طلب‌شان مستلزم طی کردن فرآیندهای طولانی و اداری است.

این ناسازگاری، «سرمایه در گردش» شرکت‌ها را هدف قرار می‌دهد. مسدود کردن حساب‌های بانکی پتروشیمی‌ها، که صانعی به آن اشاره کرد، اقدامی است که بر اساس «قانون وصول برخی از درآمدهای دولت» انجام می‌شود، اما اجرای آن بدون در نظر گرفتن تأثیر آن بر تداوم تولید، نشان از نگاه صرفاً درآمدی و کوتاه‌مدت به صنعتی دارد که باید به آن به چشم یک دارایی تولیدکننده نگریست. بر اساس آمارهای منتشر شده از سوی دیوان محاسبات کشور، برخی شرکت‌های پتروشیمی حداقل یک بار با مسدودسازی حساب‌های بانکی خود به دلایل مالیاتی مواجه شده‌اند. این اقدام‌ها نه تنها سبب اختلال در چرخه تولید شده، بلکه اعتبار بین‌المللی این شرکت‌ها را نیز تحت تأثیر قرار داده است.

◀ **مدیریت سیاسی شده:** تهدیدی برای توسعه بلندمدت
انتصاب مدیران غیرتخصصی در شرکت‌های دولتی و خصولتی، با

◀ **بی‌ثباتی و فرار سرمایه:** از مناطق ویژه تا قیمت خوراک
حذف ناگهانی معافیت‌های مناطق ویژه، مصداق بارز «شکاف اعتماد» بین دولت و صنعت است. بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، هدف از تأسیس مناطق ویژه اقتصادی، «جذب سرمایه‌گذاری خارجی، انتقال فناوری و توسعه صادرات» از طریق اعمال قوانین و مقررات ویژه اعلام شده است. حذف یکباره مشوق‌های اصلی این مناطق، نه تنها نقض صریح روح حاکم بر قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی است، بلکه پیامی مخرب به بازار می‌فرستد: «قوانین در ایران پایدار نیستند». این بی‌ثباتی، هزینه مبادله را بشدت افزایش داده و همانگونه که سرپرست معاونت نظارت بر تولید و زنجیره تأمین و سرآمدی عملیات گروه صنایع پتروشیمی خلیج فارس اشاره کرد، به انتقال پروژه‌ها به کشورهای همسایه مانند عمان منجر شده است. عمان با ارائه «قراردادهای توسعه پایدار» با دوره‌های تضمین شده ۱۵ تا ۲۵ ساله، به بهشت امن سرمایه‌گذاران منطقه تبدیل شده است.

برای بازگرداندن اعتماد و جلوگیری از مهاجرت سرمایه‌ها، ضروری است دولت با شفافیت کامل و ثبات قانونی، سیاست‌های حمایتی مناطق ویژه اقتصادی را احیا کند و برنامه‌های بلندمدت برای سرمایه‌گذاران ارائه دهد. افزون بر این، ایجاد مکانیسم‌های نظارتی و تضمین‌های حقوقی می‌تواند اطمینان سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را تقویت کرده و زمینه توسعه پایدار صادرات و انتقال فناوری در صنعت پتروشیمی و سایر صنایع راهبردی را فراهم کند. بدون چنین اقدام‌های هماهنگ و پایدار، ایران همچنان در معرض از دست دادن سرمایه‌های راهبردی و کاهش رقابت‌پذیری در سطح منطقه‌ای خواهد بود.

به موازات این مسأله، سیاست قیمت‌گذاری خوراک قرار دارد. گزارش‌های منتشرشده نشان می‌دهد که در برخی مقاطع، قیمت خوراک گازی تحویلی به پتروشیمی‌ها بالاتر از نرخ‌های متعارف در خلیج فارس بوده است. این امر به وضوح رقابت‌پذیری محصولات ایرانی در بازار جهانی را تحت تأثیر قرار داده و سبب شده صنعتی مانند متانول که روزی سودآور بود، به مرز زیان‌دهی برسد.